

ANDRAGOŠKO DRUŠTVO SLOVENIJE

Andragoško društvo Slovenije - ADS

Slovenian Adult Education Association - SAEA

Šmartinska 134a
1000 Ljubljana, Slovenija

Telefon: + 386 1 58 42 566

Fax: + 386 1 58 42 550

www.andragosko-drustvo.si

16. julij 2011

ZAKON O SPREMEMBAH IN DOPOLNITVAH ZAKONA O ORGANIZACIJI IN FINANCIRANJU VZGOJE IN IZOBRAŽEVANJA

**Stališča in predlogi iz strokovne razprave, ki jo je dne 29. junija 2011
organiziralo Andragoško društvo Slovenije (ADS)**

Pri pripravi stališč so sodelovali: predstavniki Andragoškega društva Slovenije, Društva za izobraževanje odraslih v srednjih šolah, Združenja izobraževalnih institucij G.I.Z., Zveze ljudskih univerz Slovenije (ZLUS) in Marjan Urbanč, Zveza svobodnih sindikatov Slovenije.

ZLUS ne podpira nekaterih stališč, to so: stran 2, točka 5 (nezmožnost urejanja problematike v enotnem zakonu) in 6; stran 6, točka 6; stran 7, točka 8 in prvi odstavek sklepnih ugotovitev in priporočil.

Splošne ugotovitve

1. Predloženo besedilo osnutka 'Sprememb in dopolnitev zakona o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja' (v nadaljevanju: osnutek ZOFVI), kljub nekaterim dopolnitvam za področje izobraževanja odraslih, še zmeraj prednostno obravnava izobraževanje otrok in mladine, izobraževanje odraslih pa izpeljuje iz tega in ga v nekaterih členih prilagaja za potrebe izobraževanja odraslih. S takšnim izhodiščem daje zakon prednost formalnemu in šolskemu izobraževanju, kar je za izobraževanje otrok in mladine povsem ustrezno, za izobraževanje odraslih pa ne, saj raziskave o udeležbi odraslih v izobraževanju kažejo, da se le 10 odstotkov odraslih (ali manj) vključuje v izobraževanje zato, da bi s tem pridobili stopnjo izobrazbe ali spričevalo o končanem formalnem izobraževanju, preostalih 90 odstotkov pa se udeležuje neformalnega izobraževanja in učenja, da bi zadovoljili različne svoje potrebe, bodisi za poklicno uspešnost bodisi za osebne potrebe in uspešnost v družbi. Tudi izvajanje formalnega izobraževanja zahteva pri izobraževanju odraslih več fleksibilnosti in prilagajanja v organizacijskem smislu. To je težje zagotoviti, če se izobraževanje odraslih obravnava skupaj z drugimi področji vzgoje in izobraževanja. Osnutek ZOFVI ne ponuja ustreznih in celovitih rešitev za izobraževanje odraslih na nobenem od pomembnih sistemskih področij, to pa so: upravljanje, zakonodaja, financiranje, mreža izvajalcev, programi in infrastruktura.

2. Izobraževanje odraslih je obsežno, raznovrstno in specifično področje vzgoje in izobraževanja, ki se lahko z vzgojo in izobraževanjem otrok in mladine primerja le v nekaterih skupnih značilnostih, v večini pa ne. Pri vzgoji in izobraževanju otrok in mladine ne poznamo, denimo, kontinuiranega pridobivanja in osvajanje novega znanja za stalno nadgrajevanja in širjenja temeljnega splošnega in strokovnega znanja in spretnosti tako zaposlenih kot tudi različnih drugih ciljnih skupin. Pri izobraževanju odraslih so bolj kot formalno izobraževanje pomembni in uporabni neformalno izobraževanje in manj formalizirane

možnosti in izpeljave izobraževanja in učenja odraslih ter področja, ki jih pri izobraževanju otrok in mladine ni.

3. Iz zgoraj povedanega izhaja, da je mogoče enakovrednost in enakopravnost obravnavanja različnih področij – kot sta izobraževanja otrok in mladine (začetno izobraževanje) in izobraževanja odraslih (nadaljevalno izobraževanje) – zagotoviti tako, da se jih obravnava različno in komplementarno, a v celostni shemi o vzgoji in izobraževanju, v skladu s konceptom in strategijo vseživljenjskosti učenja.

4. Osnutek Zakona pri opredeljevanju ključnih področij sistema izobraževanja odraslih ne upošteva temeljnih izhodišč in predlogov, oblikovanih v Strokovnih podlagah za pripravo osnutka Zakona o izobraževanju odraslih (ACS, Predlog, december 2006, v nadaljevanju Strokovne podlage) in v Predlogu Zasnove izobraževanja odraslih v Beli knjigi o vzgoji in izobraževanju (Ljubljana, junij 2011, v nadaljevanju BK). Tako, npr. niti najmanj ne upošteva predlogov Področne strokovne skupine za izobraževanje odraslih, ki je pripravila podlage za Belo knjigo o vzgoji in izobraževanju v Sloveniji. Osnutek je bil pripravljen tudi brez predhodnega posveta s strokovno zainteresirano javnostjo ter s socialnimi partnerji.

5. Tudi če zakon obravnava nekatere vsebine, ki zadevajo izobraževanje odraslih, to pa so *financiranje institucij v javni mreži za izobraževanje odraslih; financiranje na podlagi razpisov; zakonsko urejanje pravice do udeležbe v izobraževanju odraslih, položaj, pravice in obveznosti učiteljev in drugih kadrov v javni službi, doseganje nacionalno opredeljenih standardov*, tega ne more urediti dovolj celovito, zato je bil in ostaja za področje izobraževanja odraslih nezadosten in pomanjkljiv. Pomemben cilj spreminjanja zakonodaje pa bi moral biti prav ta, da celovito zakonsko zajame vse izobraževanje odraslih, kar v ZOFVI praktično ni mogoče. Pomembne razlike med področjema so tako pri vsebini, področjih, uporabnikih, izvajalcih, specifičnih ciljnih skupinah itn., kar vse zadeva tako organizacijo kot tudi financiranje izobraževanja. Ker je razlik več kot podobnosti, je iskanje skupne in enotne zakonske rešitve, ki bi bila ustrezna za obe področji, nesmotrno in ali ne omogoča zadovoljivih rešitev. Osnutek Zakona prinaša, kot se je slikovito izrazil eden od razpravljalcev, »le nekaj lepotnih popravkov do ravni osnovnošolskega izobraževanja odraslih, vse druge ravni pa so odvisne od vsakoletne dobre volje in finančnih možnosti Vlade, saj se določa v letnem programu izobraževanja odraslih, ki ga vsako leto določi Vlada RS«.

6. Predloženo besedilo osnutka sprememb in dopolnitev tudi ne upošteva stališč in opozoril strokovnjakov s področja andragogike in izobraževanja odraslih, ugotovljenih v raziskavi ADS (Zakonska ureditev izobraževanja odraslih. Stališča slovenskih strokovnjakov in predstavnikov izobraževanja odraslih o ureditvi zakonodaje na področju izobraževanja odraslih, Ljubljana, oktober 2010, raziskovalno poročilo; tudi kratko poročilo 'Urejanje zakonodaje na področju izobraževanja odraslih, februar 2011), ki z veliko večino (tri četrtine odgovorov v raziskavi, opravljeni po metodi Delphy) opozarjajo:

- da naj se zakonsko obravnava izobraževanje odraslih *relativno samostojno, v posebnem krovnem zakonu in v specifičnih zakonih* za izobraževanje odraslih), kar edino omogoča, da se ustrezno upošteva *značilnosti izobraževanja odraslih, zagotovi njegovo enakovrednost z drugimi področji v vzgoji in izobraževanju ter avtonomijo in uspešen razvoj področja*; le takšna ureditev omogoča celovitost zakonskega obravnavanja vseh področij izobraževanja odraslih in preprečuje marginaliziranost izobraževanja odraslih ter njegovo 'pošolanje';
- posebna, relativno samostojna zakonodaja za področje izobraževanja odraslih lahko uredi vsa področja, tudi tista, ki jih zdaj skuša urejati Osnutek ZOFVI; ureja jih lahko v krovnem zakonu za izobraževanje odraslih v kombinaciji s posebnimi zakoni za posamezna področja izobraževanja odraslih;

- ni pomembno, kako se imenuje krovni zakon; lahko je bodisi Zakon o organizaciji in financiranju izobraževanja odraslih (ZOFVIO) bodisi Zakon o izobraževanju odraslih (ZIO), v obeh je mogoče obravnavati tako formalno kot neformalno izobraževanje in tudi druga vprašanja, kot so pravica do izobraževanja, javna mreža, standardi in normativi, upravljanje, učitelji in kadri ter vsa druga področja izobraževanja in učenja odraslih.

7. Ko se pripravljajo spremembe zakonodaje in še posebej krovnega zakona o vzgoji in izobraževanju, kot je Osutek ZOFVI, je potrebno dati izobraževanju odraslih ustrezno mesto v celotnem sistemu vzgoje in izobraževanja in ga sistemsko bolj celovito in kakovostno urediti kot je to bilo urejeno sedaj. Pristop, uporabljen pri zdajšnjih spremembah v Osnutku ZOFVI, ne more zagotoviti upoštevanja vseh specifik izobraževanja odraslih, ki jih moramo upoštevati v skladu z andragoško stroko in sistemsko ureditvijo izobraževanja odraslih na podlagi njenih spoznanj.

8. Pri oblikovanju nove zakonodaje je treba upoštevati tudi to, da se prebivalstvo stara, a kljub temu ostaja dejavno dalj časa. Potrebe po izobraževanju in novih izobraževalnih programih bodo tudi zato vse večje in bodo zahtevale tudi prenavljanje sistemske ureditve izobraževanja odraslih in zagotavljanje ustreznih sredstev za to.

9. Osutek ZOFVI ne izhaja iz sprejete Strategije vseživljenjskosti učenja v Sloveniji (Jelenc, 2007), ki opredeljuje vseživljenjskost učenja kot vodilno načelo vsega izobraževanja in učenja ter kot temeljno družbenorazvojno strategijo v Sloveniji. Izhajajoč iz tega, bi morale izobraževanje odraslih imeti v Osnutku povsem enakovredno mesto z izobraževanjem otrok in mladine.

Podrobnejše vsebinske opredelitve

1. Javna služba in javna mreža na področju izobraževanja odraslih

V osnutku ZOFVI obsega javna služba na področju izobraževanja odraslih le program osnovne šole za odrasle, ne pa tudi vseh drugih programov, določenih v Strokovnih podlagah in BK. Temeljno stališče obeh navedenih dokumentov je, da mora biti javno financiranje izobraževanja odraslih utemeljeno na pravicah, ki se, iz ustavno zagotovljene pravice do osnovne šole razširijo na pravico do srednješolske izobrazbe, do doseganja nacionalno opredeljenih standardov temeljnih zmožnosti, do vrednotenja in priznavanja znanja ter do svetovanja in informiranja, letno 40 ur učenja v programih za aktiviranje ustvarjalnosti, spodbujanje socialne integracije in aktivnega državljanstva ter vrednotenje in priznavanje znanja, pridobljenega z neformalnim izobraževanjem in učenjem.

Osutek ne uveljavlja načela – pomembnega za področje izobraževanja odraslih –, da se za opravljanje javne službe organizira javna mreža, ki zagotavlja vsem udeležencem izobraževanja odraslih dostopnost in izbiro, ter da merila za postavitev javne mreže določi Vlada RS. V osutek Zakona niso včlenjeni predlogi, podani v BK, glede ureditve javne mreže,

Ker Osutek ZOFVI ureja pravico do osnovnošolskega izobraževanja (ki jo tako ali tako že določa Ustava), mora določati tudi druge pravice, (pravica do srednješolske izobrazbe je bila sprejeta v nacionalni skupini za pripravo BK), in na podlagi teh pravic opredeliti javno službo, javno mrežo in javno financiranje, Financiranje uresničevanja teh pravic ne more določati letni program izobraževanja odraslih, kot je zapisano v Osnutku¹.

¹ Kot primer: javne organizacije za izobraževanje odraslih ne morejo biti financirane za izvajanje programov, opredeljenih z javno službo po sistemiziranih delovnih mestih, če se obseg te javne službe vsako leto spreminja v skladu s sprejetimi letnimi

Temeljna značilnost javne mreže je pogojena s financiranjem programov, uvrščenih v mrežo, z javnimi sredstvi. Gre za enakomerno prostorsko razmestitev programov, za katere se država z zakonom obveže, da jih bo zagotavljala vsem prebivalcem, ali (lahko tudi) posameznim ciljnim skupinam, ki ne uspevajo v tržnih razmerah. Javne mreže tako izobraževalnih programov, kot tudi podpornih dejavnosti, morajo biti deležne stabilnega financiranja iz javnih virov, ki omogoča urejenost, kakovost in razvoj dejavnosti. Financiranje javnih mrež na podlagi sprejetja letnih programov izobraževanja odraslih, kot je to urejeno sedaj, se je izkazalo za neprimerno. Veljati bi moralo temeljno načelo, da javna mreža v izobraževanju odraslih, ki pogojuje uresničevanje pravic, ne more biti predmet vsakoletnega razpisa. Z letnimi programi izobraževanja odraslih pa se lahko določi možnost financiranja drugih programov, ko javna mreža morebiti ne more zagotoviti ustreznega obsega ponudbe. Poudariti pa je potrebno, da morajo biti zakonsko zagotovljene pravice v javni mreži, drugo pa se lahko določi z letnimi programi izobraževanja odraslih.

Resolucija o nacionalnem programu izobraževanja odraslih in Letni program izobraževanja odraslih zajemata široko vrsto programov iz 7. člena Zakona o izobraževanju odraslih in ne samo neformalne izobraževalne programe. V Osnutku zakona je definirano, da javna služba pri Ljudskih univerzah obsega program osnovne šole za odrasle in izvajanje neformalnih izobraževalnih programov ter izvajanje dejavnosti za podporo izobraževanje odraslih.

S krčenjem nabora programov, ki bi sodili glede na osnutek sprememb zakona v okvir javne službe, bi po nekaterih definicijah neformalnega izobraževanja izpadla iz javne službe vrsta javnoveljavnih programov, ki so ključnega pomena za pridobivanje temeljnih kompetenc kot so npr. javno veljavni programi za učenje tujih jezikov, javno veljavni programi slovenščina, vsi programi za zviševanje ravni pismenosti UŽU in javni programu računalniškega opismenjevanja RPO. To pa ni sprejemljivo.

Opredelitev javne službe izobraževanja odraslih je v predlaganih spremembah nepregledna, zakon bi moral podrobneje določiti obseg javne službe na področju izobraževanja odraslih, temeljne pogoje izvajalcev javne službe, temeljni način opravljanja javne službe in način njihovega financiranja ter nadzor. Za definiranje javne mreže so nujno potrebna merila, na podlagi katerih bomo lahko oblikovali javno mrežo. Merila so podrobno vsebinsko prikazana v poročilu projekta "Analiza mreže izvajalcev izobraževanja odraslih z vidika možnosti zadovoljevanja potreb prednostnih ciljnih skupin", ki ga je objavil Andragoški center Slovenije v letu 2010.

Predlagatelj naj prouči način opredeljevanja neformalnih programov kot dela javne službe, da ne bi prihajalo do zapletov pri njihovem financiranju.

V Osnutku Zakona bi bilo potrebno opredeliti mogoče dopolnilne dejavnosti javnih zavodov za izobraževanje odraslih in možnosti za njihovo izpeljavo, saj takšne dejavnosti ustanove za izobraževanje odraslih izvajajo.

Oblikovanje javne mreže kot predpogoj za izvajanje javne službe je predvideno tudi v predlogu Zakona o izvajanju dejavnosti splošnega pomena; v četrtem členu predloga zakona je opredeljen način izvajanja dejavnosti splošnega pomena.

2. Financiranje izobraževanja odraslih

---

programi. Primer nejasnosti so tudi programi, vključeni v javno službo: javnoveljavni programi, ki se lahko izvajajo kot javna služba ali ne (pri ljudskih univerzah sploh niso omenjeni), na eni strani, in neformalni izobraževalni programi, ki so vključeni v javno službo (pri zasebnikih tudi brez koncesije). Vsekakor je treba opredeliti te programe in določiti, kdo jih potrjuje

Osnutek Zakona sicer prinaša novost, saj vključuje tudi določbe o financiranju izobraževanja odraslih – nove in prenesene iz Zakona o izobraževanju odraslih – in poskus opredelitev javne službe v izobraževanju odraslih. Vendar financiranje iz državnega proračuna ne vključuje temeljnih predlogov o zakonskem zagotavljanju financiranja pravic odraslih (izjema osnovna šola). Osnutek ne prinaša novega sistema, v katerem bi bile podlaga za financiranje iz državnega proračuna zakonsko določene pravice odraslih do izobraževanja in zakonsko določen dostop do storitev svetovanja ter vrednotenja in priznavanja z neformalnim izobraževanjem in učenjem pridobljenega znanja, ki bi se morale financirati prek javne mreže, in to ne z instrumentom, kot je javni razpis.

V skladu z naraščajočimi potrebami družbe po izobraževanju, se mora sistemsko ustrezneje urediti tudi financiranje izobraževanja odraslih. Finančna sredstva za tovrstno izobraževanje se morajo določati glede na potrebe po znanju družbe kot celote in gospodarstva. Ne sme se dogajati, da se za izobraževanje odraslih namenjajo sredstva, ki ostanejo na voljo potem, ko se pokrijejo potrebe drugih področij vzgoje in izobraževanja. Financiranje izobraževanja odraslih tudi ne more biti odvisno samo od razpisov in Letnega delovnega načrta MŠŠ ampak mora biti jasno, premočrtno določeno in definirano, kaj in koliko sofinancira država, kaj lokalna skupnost, kaj delodajalci in kaj uporabniki oz. posamezniki.

Tudi zakonsko je treba spodbujati vlaganje v izobraževanja odraslih (spodbude za delodajalce in posameznike) in definirati ter sofinancirati razvoj izobraževanja odraslih.

3. Delitev bremen med državo in lokalno skupnostjo

Ko gre za delitev stroškov za izvajanje izobraževanja odraslih med državo in lokalno skupnostjo, nastajajo nejasnosti in razlike, npr. pri zagotavljanju investicijskih sredstev, glede normativov in standardov, pri financiranju izvajanja osnovne šole itn. Nedorečeni ostajajo financiranje in kriteriji na lokalni ravni, kjer so razponi v višini sredstev na posameznika že sedaj zelo veliki. Če ni ustreznih kriterijev, se lahko občine izognejo obveznostim, posledice pa najbolj občutijo udeleženci, ki morajo prispevati več sredstev za izobraževanje iz lastnih virov.

Če so rešitve prepuščene poslovnim odločitvam vsakega posameznega izvajalca in radodarnosti občin, potem to ni več javna mreža. Rešitve na državni ravni v tem primeru niso zadostne.

Izobraževanje odraslih je temeljna človekova pravica, zato mora tudi Republika Slovenija prevzemati odgovornost za to področje, nikakor pa se ne more glavnina odgovornosti prenašati na lokalne skupnosti, ki dostikrat, zlasti v manjših občinah, nimajo zadostnih finančnih virov niti za zadovoljevanje osnovnih potreb organizacij za izobraževanje odraslih

4. Strokovni svet za izobraževanje odraslih

Osnutek Zakona ne spreminja določil o sestavi in pristojnostih Strokovnega sveta za izobraževanje odraslih, čeravno je analiza njegovega delovanja pokazala, da je to nujno.

5. Osebe s posebnimi potrebami

Ko se navaja osebe s posebnimi potrebami, se tudi v zdajšnjih spremembah in dopolnitvah ZOFVI navaja le otroke in mladostnike, odraslih oseb s posebnimi pa se ne obravnava. Ti, prav tako kot otroci, potrebujejo posebno obravnavo, ki jo je treba v zakonu posebej izpostaviti, saj se razlikujejo od drugih udeležencev izobraževanja odraslih. Tako bi bilo treba, npr., posebej opredeliti programe za odrasle z

motnjo v duševnem razvoju, kot je to narejeno za takšne otroke. Treba je tudi določiti, kdo izvaja programe za odrasle s posebnimi potrebami (za tiste, ki ne zmorejo sicer ponujenih programov). Javno veljavne programe za odrasle s posebnimi potrebami bi morale imeti možnost izvajati še druge izobraževalne ustanove, ne le tiste, ki so ustanovljene za izobraževanje odraslih. Tega pa ne bi smeli jemati kot konkurenco, pač pa kot dodatne možnosti, saj ravno za odrasle z zmerno, težjo in težko motnjo v duševnem razvoju izvajalci potrebujejo posebna znanja, ki jih imajo drugi izvajalci. Pred tem pa je potrebno še pripraviti in potrditi različne programe za odrasle z motnjo v duševnem razvoju, ki jih sedaj še ni.

6. Zasebne ustanove za izobraževanje odraslih

Zasebne ustanove za izobraževanje odraslih pozdravljajo to, da Osnutek ZOFVI daje področju izobraževanja odraslih veliko večji poudarek kot v prejšnjem besedilu zakona, vendar ocenjujejo, da so spremembe skoraj v celoti oblikovane na predpostavki, da je slovenski prostor za izobraževanje odraslih sestavljen izključno iz javnih ustanov za izobraževanje odraslih in urejevanja njihovih pravic, ne pa tudi dolžnosti. Ob prebiranju novega besedila imajo občutek, da je predlagatelj sicer želel natančneje opredeliti javno službo za izobraževanje odraslih in način financiranja, a menijo, da mu to ni uspelo, saj so predlagane spremembe premalo domišljene, nekatere pa tudi v nasprotju z ustavo. Želijo si takšno zakonodajo, ki ne bo temeljila samo na uveljavljanju javnih ustanov in na nepreglednem financiranju iz državnega proračuna, saj so zasebne ustanove po njihovem mnenju s tem postavljene v neenakopraven položaj. Želijo pa si tudi, da bodo v prihodnje imele možnost bolj enakovredno z javnimi ustanovami uveljavljati svoje dosežke na področju izobraževanja odraslih v Sloveniji,

7. Izvajalci izobraževanje odraslih

Jasno je treba tudi določiti mrežo izvajalcev izobraževanja odraslih, ki jo sestavljajo javne organizacije in koncesionarji, v njej pa določiti pravo mesto tako formalnemu kot neformalnemu izobraževanju.

Javne organizacije, v katerih izobraževanje odraslih ni primarna dejavnost (srednje šole), ki so del javne mreže za izobraževanje odraslih, morajo imeti organizirane enote za izobraževanje odraslih. Standarde in normative za enote določi Vlada (resorni minister). Pomembno je, da je izobraževanje odraslih na šolah profesionalno vodeno in organizirano ter sistemsko primerno umeščeno.

Jasno in natančno mora biti definirano kaj so naloge Medpodjetniških izobraževalnih centrov (MIC) in kaj Enote za izobraževanje odraslih (Enota). Šolskim centrom pa prepustiti odločitev, kaj bodo imeli – MIC ali Enoto, lahko pa tudi MIC in Enoto (torej ne ali ali, temveč in). Ni razloga, da ne bi imeli oboje. Enota je organizacijski del šole, ki zagotavlja, da se bo izobraževanje odraslih profesionalno organiziralo in umestilo v življenje in delo šolskega centra. MIC pa je bolj ali manj povezan z delodajalci, za njih praktično izvaja izobraževanje, bolj mladine kot odraslih in z njimi sodeluje; poleg izobraževanja opravlja tudi druge naloge. Smisel MIC-a je v konzorciju, v povezavi z več organizacijami in delodajalci, v Enoti pa je prvenstvena naloga organizacija in razvoj izobraževanja odraslih kot vzporedne, vertikalne dejavnosti ob izobraževanju mladine, tiste, ki daje odraslim (pogosto tistim, ki so izpadli iz začetnega izobraževanja) drugo priložnost za izobraževanje; MIC pa ima možnosti izvajati tudi druge programe, kot so neformalno izobraževanje, usposabljanje in spopolnjevanje, ki ne najdejo mesta v izobraževalni ponudbi drugih izvajalcev. Mogoča bi bila tudi umestitev MIC-a v Enoto za izobraževanje odraslih.

V Osnutku Zakona je v 4. členu definirano, da se lahko organizacijska enota za izobraževanje odraslih in medpodjetniški center organizirata kot organizacijska enota javne srednje poklicne oziroma srednje strokovne šole, kar pomeni, da se organizacijske enote ne bodo mogle ustanavljati pri Ljudskih

univerzah, kar je popolnoma nesprejemljivo in lahko povzroči dodatne težave pri zagotavljanju ustreznih ponudb za izobraževanje odraslih. brez ustreznih ponudb za izobraževanje odraslih na lokalni ravni pa ne moremo pričakovati dviga izobrazbene ravni odraslih.²

Področna zakonodaja (Odredba o strokovni izobrazbi strokovnih delavcev in o minimalnih standardih prostorov in opreme v izobraževanju odraslih /Uradni list RS št. 82/ 1998/) določa delovni mesti mentorja in tutorja v individualnih oblikah in samostojnem izobraževanju odraslih. Izvajalci teh nalog po sedaj veljavni zakonodaji niso mogli napredovati zaradi omejujočih določil 105. člena ZOFVI. Obenem pa so se v izobraževanju odraslih pojavila nekatera nova delovna mesta, ki jih Odredba ne zajema; npr. mentor v okviru javnoveljavnega programa Projektno učenje za mlajše odrasle (PUM), ki je moral (zaradi ESS) podpisati pogodbo o delu za delovno mesto mentor PUM - potem pa zaradi tega ni mogel napredovati, ker ni bil naveden v 105. členu, česar pa osnutek sprememb ZOFVI ne rešuje

8. Stroški izobraževanja

Predstavniki zasebnih organizacij opozarjajo, da javne ustanove za izobraževanje odraslih pridobivajo sredstva (npr. za plače) iz državnih sredstev, na osnovi letnega programa dela, vpisanim udeležencem pa za isto storitev, ki jo plačuje država, zaračunavajo za isti program stroške izobraževanja (npr. šolnine, prispevke) v enaki višini kot zasebne izobraževalne ustanove za odrasle, ki delujejo po tržnih merilih. Menijo, da je potrebno opredeliti najvišjo višino prispevkov udeležencev, saj je odgovornost države tudi skrb za transparentno porabo sredstev. Ocenjujejo tudi, da poraba sredstev po Osnutku ZOFVI ni pregledna. Ker se dopolnilne dejavnosti, ki jih izvajajo javne ustanove za izobraževanje odraslih, izvajajo v istih prostorih in z opremo kot programi, ki so del javne službe (so financirani), tako država prevzema tudi financiranje dopolnilnega programa. To spet postavlja v neenakopraven položaj zasebne ustanove, ki delujejo po tržnih merilih.

9. Upravljanje na področju izobraževanja odraslih

Pri upravljanju izobraževanja odraslih sta zelo pomembni vloga lokalne skupnosti (občin) in vloga drugih vladnih resorjev (ministrstev), ne samo MŠŠ. Za upravljanje tega področja na državni ravni potrebujemo močan, avtonomen in kompetenten medresorski vladni organ (lahko je tudi direktorat), ki bo neodvisno od organov MŠŠ, ki so pretežno namenjeni upravljanju vzgoje in izobraževanja otrok in mladine, urejal (vodil, usmerjal, usklajeval) področje izobraževanja odraslih.

10. Vodstvo ustanove za izobraževanje odraslih

Ugodno bi bilo, da ima direktor zavoda, enote ali centa za izobraževanje odraslih andragoško izobrazbo, če pa imajo kandidati drugo visokošolsko izobrazbo, pa je potrebno, da imajo tudi andragoško znanje.

11. Vloga partnerjev

Zakonsko je treba opredeliti vlogo partnerjev pri izobraževanju odraslih. Kot partnerji so pomembne tudi nevladne organizacije; njihova vloga pri razvoju izobraževanja odraslih je ključna in ne nepomembna, saj segajo na področja, ki jih država ne obvladuje ali zanemarja.

---

² Kot primer navajamo Ilirsko Bistrico, kjer imajo le gimnazijo, v kateri pa glede na določila osnutka zakona ne bodo mogli formirati organizacijske enote za izobraževanje odraslih. Prav tako Ljudska univerza Postojna v Ilirski Bistrici ne more formirati svoje organizacijske enote,

12. Infrastruktura za izobraževanje odraslih

Potrebno je zakonsko postaviti in stabilizirati infrastrukturo za izobraževanje odraslih, ki jo sestavljajo izvajalci (kadri), informiranje in svetovanje ter razvoj.

13. Nekatere terminološke neustreznosti v besedilu:

- zasebne izobraževalne organizacije so enkrat omenjene kot zasebniki, drugič kot zasebni zavodi; čeravno gre za sistem, ki je nadvse pester (zavodi, podjetja, s.p.-ji, delniške družbe...), predlagamo, da se uporablja izraz '*zasebne izobraževalne organizacije*';
- 'osnovnošolsko izobraževanje za odrasle': izraz naj se ne uporablja v takšni obliki;
  - pravilno: ... *izobraževanje odraslih*', saj le v tej obliki vemo, da gre za andragoško definicijo odraslosti
- 'neformalni izobraževalni programi':
  - 'neformalnih izobraževalnih programov ni; ustrezno jih imenujemo '*programi neformalnega izobraževanja*'
- 'andragoški zbor'
  - izraz 'andragoški zbor' je bil vpeljan v prejšnjem ZOFVI, a ni ustrezen; to je zbor učiteljev ali osebja pri izobraževalcevh odraslih, andragoške stroke pri tem ni treba vmešavati;
- 'pedagoško-andragoška izobrazba'
  - izobrazba je lahko ali pedagoška ali andragoška', sintagma 'pedagoško-andragoško' ni smiselna, čeravno se jo zdaj uporablja;
- način izobraževanja: 'izredni', ...
  - izraz 'izredno izobraževanje' je treba zamenjati z ustrežnejšim, to je '*časovno prilagojeno*' izobraževanje; 'izredno' je izraz, ki je slabšalen v primerjavi z 'redno'.
- 'zasebniki', 'zasebni zavodi'
  - uporablja naj se izraz 'zasebne izobraževalne organizacije' uporablja izraz

Sklepna ugotovitev in priporočilo

Osnutek ZOFVI naj se v celoti zavrne. Ne prinaša sprememb za odpravljanje slabosti dosedanje ureditve, na katere sta pokazali tako Strokovne podlage kot BK in tudi izidi raziskave ADS. Zato ni primeren za nadaljnjo obravnavo.

Za nadaljnje celovito urejanje zakonodaje za izobraževanje odraslih naj se oblikuje delovna skupina, v kateri bodo vključeni tako predstavniki zainteresirane strokovne javnosti (ACS, Andragoško društvo, CPI), kot predstavniki socialnih partnerjev. Ustrezna in specifična zakonodaja za izobraževanje odraslih je izjemno pomembna.

Dr. Zoran Jelenc, predsednik Andragoškega društva Slovenije

Nekateri navedeni viri:

Beltram, P. i dr. (2009): Strokovne podlage za pripravo osnutka zakona o izobraževanju odraslih, Andragoški center Slovenije, 2008.

Ivančič, A. idr: Zasnova izobraževanja odraslih v Beli knjigi o vzgoji in izobraževanju (Ljubljana, junij 2011) Bela knjiga

Jelenc, Z. (2007): Strategija vseživljenjskosti učenja, Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport Republike Slovenije, 52 str.

Jelenc, Z.(2010): Zakonska ureditev izobraževanja odraslih. Stališča slovenskih strokovnjakov in predstavnikov izobraževanja odraslih o ureditvi zakonodaje na področju izobraževanja odraslih, Ljubljana, Andragoško društvo Slovenije, oktober 2010 (raziskovalno poročilo, tipkopis), '

Jelenc, Z.(2011): 'Urejanje zakonodaje na področju izobraževanja odraslih, februar 2011), Ljubljana, Andragoško društvo Slovenije, oktober 2010 (kratko raziskovalno poročilo, tipkopis, februar 2011),